Skolinspektionen

Bilaga 1

Rapport

2014-03-27
Dnr 400-2013:2457

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av undervisning på yrkesprogram vid Hagströmska gymnasiet i Faluns kommun

Innehåll

Inledning

Fakta om Hagströmska gymnasiet

Bakgrund och syfte

Frågeställningar

Resultat

Metod och genomförande

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisning på yrkesprogram under hösten 2013 och våren 2014. Granskningen vid Hagströmska gymnasiet i Faluns kommun ingår i detta projekt. På skolan granskades undervisningen i årskurs 2 på fordons- och transportprogrammets inriktning transport.

Hagströmska gymnasiet besöktes 18-20 februari 2014. Ansvariga inspektörer har varit utredaren Peter Holmberg och undervisningsrådet Anna Kjellberg. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande. Granskningen har ett uttalat elevperspektiv vilket innebär att inspektörerna under tre dagar har följt en klass i årskurs 2.

Kvalitetsgranskningen av undervisning på yrkesprogram genomförs i ytterligare 63 gymnasieskolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som har ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Den enskilda rapporten kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Fakta om Hagströmska gymnasiet

Hagströmska gymnasiet i Falun är en fristående gymnasieskola som etablerades 2008. Huvudman för skolan är Hagströmska gymnasiet AB. Företaget som har sitt huvudkontor i samma hus som gymnasieskolan, bedriver gymnasieskola på ytterligare tre orter. För skolans ledning finns en rektor och en biträdande rektor.

Hagströmska gymnasiet har åtta nationella program; bygg- och anläggningsprogrammet, ekonomiprogrammet, estetiska programmet, fordons- och transportprogrammet, industritekniska programmet, naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet samt teknikprogrammet. Skolan har dessutom tillstånd att bedriva utbildning inom några av de nationellt godkända idrottsutbildningarna med riksintagning. Totalt fanns 564 elever på skolan vid tiden för inspektörernas besök.

Fordons- och transportprogrammet har totalt 81 elever. I den aktuella klassen i årskurs 2 på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, går 26 elever, varav 4 flickor och 22 pojkar. Högsta intagningspoäng i klassen var 190 och lägsta 115.

Bakgrund och syfte

I och med reformeringen av gymnasieskolan 2011 renodlades skillnaderna mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program. Syftet med reformen var att bättre förbereda eleverna för kommande arbete eller vidare studier samt att öka genomströmningen i gymnasieskolan. En bättre genomströmning i gymnasieskolan är en vinst både för individen och för samhället. Genomströmningen skiljer sig mellan olika program, där avbrotten överlag är vanligare på yrkesförberedande program än på studieförberedande program. Elever som avbryter sina gymnasiestudier uppger själva att de saknat motivation för skolan, att utbildningen upplevs som meningslös och att skolan inte gett det stöd eleverna har behov av.

Elever som har avbrutit sina studier har många gånger inte upplevt att de varit delaktiga i beslut om arbetssätt och arbetsformer i skolarbetet och det som förväntats göras i skolan har inte stämt överens med vad eleverna själva velat. Enligt forskningen blir elever mer studiemotiverade när de upplever att de själva kan vara delaktiga i att utforma undervisningen och dess innehåll. Självständighet och ansvar för den enskilda eleven betonas i skollagen och i läroplanen.

Forskningen visar även att eleverna upplever det som mer motiverande och mer meningsfullt med yrkesämnen då de själva kan identifiera sig som exempelvis en blivande kock eller mekaniker och att de får arbeta med något "som är på riktigt". Yrkesämnena kan också fungera som en ingång till motivation och självförtroende även för de gymnasiegemensamma ämnena. I arbetet med yrkesämnen kan eleverna se behov av att använda kunskaper i gymnasiegemensamma ämnen. Lärande underlättas om det sker i meningsfulla sammanhang, exempelvis genom att i ämnet matematik räkna ut måtten på något som ska tillverkas.

Lärarna har en central roll i att, medvetet eller omedvetet, påverka elevernas motivation och självbild. Det är inte ovanligt att elever på yrkesprogram har erfarenheter från stödundervisning i grundskolan. För elever som har tidigare negativa erfarenheter är det extra viktigt att inte försättas i situationer där de misslyckas igen. Istället gynnas elevernas självförtroende av att de får känna att de lyckas och får bekräftelse på sin progression. Därför är det viktigt med tydlig och löpande återkoppling.

Elever på yrkesprogrammen har ofta relativt låga meritvärden från grundskolan, något som kan vara en indikation på att eleverna inte fått tillräckligt stöd eller motiverats i tillräcklig omfattning under tidigare studieår och att det därför i denna elevgrupp finns stödbehov, bristande motivation och negativa erfarenheter från tidigare studier. Skolverket har påtalat att stödinsatser ofta sätts in för sent. Det konstateras att särskilt stöd främst ges i gymnasiegemensamma ämnen, men sällan i programgemensamma ämnen, vilket också bekräftas av erfarenheter från Skolinspektionens sammanhållna tillsyn av utbildningsföretag.

Kvalitetsgranskningens syfte är att granska om elever på yrkesprogram får en ändamålsenlig undervisning som stärker deras motivation att lära, för att därigenom skapa goda förutsättningar för att eleverna ska nå utbildningens mål och slutföra utbildningen. Elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen utgör ett särskilt fokus i granskningen.

Frågeställningar

Möter undervisningen på yrkesprogrammen elevernas intressen, förväntningar och behov så att eleverna upplever undervisningen som meningsfull?

För att besvara den övergripande frågeställningen utgår Skolinspektionen från nedanstående underfrågor:

- Har eleverna inflytande över undervisningen och anpassas den därefter?

- Har eleverna inflytande över undervisningen och anpassas den därefter?
- Placeras kunskapsinnehållet i ett för eleverna meningsfullt sammanhang för att därigenom konkretisera lärandet?
- Får eleverna kontinuerlig återkoppling för att synliggöra lärande och progression och därmed stärka tilliten till den egna förmågan?
- Får elever i behov av särskilt stöd åtgärder som är anpassade så att eleven ges goda förutsättningar att slutföra utbildningen?

Resultat

Utifrån tidigare nämnda bedömningsområden har Skolinspektionen bedömt kvaliteten i undervisningen på transport- och fordonsprogrammet inriktning transport. Vid granskningen har inspektörerna inte identifierat några prioriterade utvecklingsområden utifrån granskningens övergripande frågeställning men beskriver nedan ett väl fungerande inslag på skolan.

Väl fungerande inslag

Placeras kunskapsinnehållet i ett för eleverna meningsfullt sammanhang för att därigenom konkretisera lärandet?

Hagströmska gymnasiet är en gymnasieskola med ett tydligt pedagogiskt ledarskap. För skolans ledning finns en rektor och en biträdande rektor. Skolans biträdande rektor är också specialpedagog och leder elevhälsan. All personal på skolan samlas en kort stund varje morgon vilket skapar sammanhållning och lägger en god grund för samverkan mellan lärargrupperna.

Eleverna på det program inspektörerna har följt var genomgående mycket nöjda med sin utbildning. De trivs bra både med sina lärare och i sin klass. Det stora intresset för motorfordon och att få köra tunga lastbilar samt möjligheten att få körkort avgjorde valet av utbildning. Nästan alla elever såg även valet av utbildning som sitt framtida yrkesval. Alla elever vill ha så mycket körning som möjligt på schemat. Lärarna får ibland "hålla tillbaka" körningen till förmån för andra områden som också ingår i yrkesämnena.

Elevernas starka intresse för yrkesämnet försöker lärarna i gymnasiegemensamma ämnen i möjligaste mån tillvarata i sin undervisning. Hagströmska gymnasiet arbetar aktivt med ett entreprenöriellt lärande som rör sig över ämnesgränserna. Ledorden för utbildningarna är; projektbaserat, infärgning

och ämnesintegration. Grundidén för projekten är att genom att utgå från elevernas karaktärsämnen skapa sammanhang och motivation. De intervjuade eleverna kunde i matematik, engelska och historia beskriva flera olika projekt där samverkan ägt rum med yrkesämnena. Exempel var bland annat kubikräkning för att beräkna fordons lastkapacitet, lektioner i fordonsteknik på engelska samt transporternas och lastbilens historia.

Utbildningens nära kontakter med branschen ger den en hög status hos eleverna. Yrkeslärarna kopplar även till sina erfarenheter från sin tid i yrkeslivet, vilket är uppskattat av eleverna och skapar trovärdighet och motivation. Detta bidrar till att utbildningen sätts i ett meningsfullt sammanhang för eleverna och att lärandet därmed konkretiseras för eleverna.

Metod och genomförande

Under hösten 2013 och våren 2014 granskar Skolinspektionen kvaliteten på undervisningen på gymnasieskolans yrkesprogram vid 64 skolor i landet. Av dessa skolor har 54 kommunala huvudmän och 10 fristående huvudmän.

Granskningen har avgränsats till en klass i årskurs 2 på det aktuella programmet och inriktningen. Granskningen har genomförts genom att inspektörerna inför besöket i skolan har tagit del av schema, klasslista och poängplan för den aktuella klassen samt protokoll från skolans lokala programråd. Rektorn på det granskade programmet har också besvarat en verksamhetsredogörelse. Utöver detta har en enkät genomförs med elever vid det granskade programmets årskurs 2. I samband med besöket har inspektörerna tagit del av gällande åtgärdsprogram, betygskatalog och individuella studieplaner i den aktuella klassen.

Vid besöket har lektioner i ämnena naturkunskap och transportteknik (yrkestrafik 1a och 1b) observerats. I yrkestrafik ingick såväl teoretisk som praktisk undervisning, inklusive körning med tungt fordon. Elever har intervjuats både enskilt och i grupp. Dessutom har lärare, rektorn och representanter för elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen intervjuats. Besöket har avslutats med en muntlig återkoppling till rektorn om de preliminära resultaten av granskningen. Rektorn har tagit del av och getts möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.